

Lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut

Aluehallitus 15.8.2023 § 234
Hyvaks/2474/00.02.04/2023

Hyvinvointialueen ja kuntien neuvottelukierros syksy 2023

Valmistelija Nina Peränen, p. 050 594 6783, Anna-Liisa Heiskala, p. 050 312 5276

Selostus asiasta

Tausta

Keski-Suomen hyvinvointialue, Keski-Suomen kunnat sekä Keski-Suomen liitto ovat laatineet puitesopimuksen yhteistyöstä, joka on voimassa 1.1.2023- 31.12.2025. Ensimmäinen kuntaneuvottelukierros turvallisen siirtymän toteutumisesta järjestettiin keväällä 2023. Yhteenveto kuntakierroksesta esiteltiin aluehallitukselle 23.5.2023 ja Keski-Suomen kuntakokoukselle 8.6.2023. Näiden keskusteluiden perusteella päätettiin toteuttaa lakisääteiset kuntaneuvottelut syksyllä 2023.

Lainsäädäntötausta

Laki hyvinvointialueesta 611/2021 (§14) velvoittaa kuntia ja hyvinvointialuetta käymään vähintään valtuustokausittain neuvottelut tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Neuvottelussa voidaan sopia ainakin yhteistyön edellyttämistä yhteistoimintarakenteista, toimintamalleista sekä yhteistyön edellyttämästä tiedonkulusta.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 (§ 6-7) velvoittaa hyvinvointialueen neuvottelemaan vähintään kerran vuodessa alueen kuntien sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

Strategian liittymäpinnan kuvaus

Hyvinvointialueen strategian keskeiseksi menestystekijäksi on nostettu laaja yhteistyö ja kumppanuudet erityisesti kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen tehtävissä on sekä hyvinvointialueella että kunnilla omat vastualueet, mutta myös paljon yhteistä yhdyspintaa. Yhteistyön ja yhdyspintojen toimivuuden arviointi sekä yhteisten tavoitteiden kirkastaminen edesauttaa yhteisten asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden vahvistamisessa.

Kuntaneuvotteluiden sisältö

Ehdotus on, että molempien lakien velvoittamat neuvottelut toteutetaan ensimmäisellä kerralla samanaikaisesti ja ne käydään kuntakohtaisesti. Neuvotteluissa keskitytään kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintoihin, yhteisen tietopohjan vahvistamiseen, puitesopimuksen mukaisen tason 4 yhteistyöryhmien sekä vastinparien tarkentamiseen. Neuvotteluiden sisällön suunnittelussa hyödynnetään kuntaliiton antamia valtakunnallisia suosituksia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut keskittyvät

hyvinvointikertomusten ja -suunnitelmien prosessiin ja kolmen keskeisen painopisteen (liikunnallisen elämäntavan edistäminen, mielen hyvinvoinnin ja arjen turvallisuuden vahvistaminen) yhteiseen toteutuksen suunnitteluun. Neuvotteluissa käydään läpi myös hyte-kerrointa.

Jokaisesta kuntaneuvottelusta laaditaan neuvottelupöytäkirja. Kaikkien neuvotteluiden yhteenveto toimitetaan aluehallitukselle ja -valtuustolle. Tilaisuuksiin kutsutaan kuntien viranhaltijoita, päättäjiä, hyvinvointikoordinaattorit sekä muita hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöhön osallistuvia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut toteutetaan jatkossa vuosittain ja hyvinvointialuelain 14 § mukaiset kerran valtuustokaudessa toteutettavat laajemmat neuvottelut seuraavan kerran vuonna 2025.

Päätös ehdotus

Aluehallitus päättää hyväksyä ehdotuksen lakisääteisten kuntaneuvotteluiden sisällöstä ja toteutuksesta.

Asian kokouks käsittely:

Yhteiskuntasuhteiden päällikkö Anna-Liisa Heiskala, palvelujohtaja Nina Peränen ja Kuntaliiton erityisasiantuntija Sami Niemi esittelivät asiaa kokouksessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Aluehallitus 6.2.2024 § 41
Hyvaks/2474/00.02.04/2023

Valmistelija

Anna-Liisa Heiskala, p. 050 312 5276 ja Nina Peränen p. 050 594 6783

Selostus asiasta

Sekä hyvinvointialuelain 14 § että lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6-7 mukaiset neuvottelut käytiin kuntakohtaisina syksyn 2023 aikana. Molemmat neuvottelut pidettiin saman aamupäivän aikana, mutta erotettiin toisistaan kokousteknisesti. Osassa kuntia oli sama edustus molemmissa neuvotteluissa (useimmiten kunnan johtoryhmä). Osassa kuntia HYTE-neuvotteluun tuli laajempi edustus kunnan työntekijöistä sekä seurakunnan, järjestöjen, vanhus- tai vammaisneuvoston edustaja tai nuorisovaltuuston edustaja.

Myös kuntapäättäjiä sekä yksittäisiä hyvinvointialueen päättäjiä oli läsnä molemmissa neuvotteluissa. Hyvinvointialueelta neuvotteluista vastasi hyvinvointi ja kumppanuudet yksikkö.

Neuvottelujen sisältö perustui Kuntaliiton suosituksiin lakisääteisten neuvottelujen sisällöstä sekä Keski-Suomessa jo sovittuihin käytäntöihin (puitesopimus) ja työn alla oleviin suunnitelmiin, kuten strategiaa toimeenpanevat ohjelmat sekä hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat. Kunnille oli avoinna ennakkokysely minkä vastausten perusteella neuvottelussa käsiteltiin mm. kuntien ja hyvinvointialueen välisiä yhdyspintoja. Neuvotteluista laadittiin kuntakohtaiset neuvottelupöytäkirjat.

Nykytila

Neuvotteluista on laadittu koonti mikä on käsitelty hyvinvointialueen johtoryhmässä 11.1.2024, yhteistyö- yhdyspintaseminaarissa kuntajohtajien kanssa 18.1.2024 ja aluehallituksen iltakoulussa 23.1.2024. Lisäksi koonti tullaan käsittelemään aluevaltuuston seminaarissa

13.2.2024. Maakuntaliiton kanssa tehtävän yhteistyön osalta keskeisimmät asiat on käsitelty KeskiSuomen liiton kanssa 29.1.2024

Neuvotteluiden perusteella ehdotettavia toimenpiteitä:

- Hyvinvointialue edistää yhteistyörakenteiden selkiyttämistä asiakastyön toiminnan tasolla ja käynnistää työn vastuiden tarkentamiseksi kuntien ja hyvinvointialueen välillä.
- Valmistellaan valtuustokauden kattava yhdyspintatyön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn vuosikello jäsentämään mm. lakisääteisten neuvottelujen aikatauluttamista, hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman tekemistä, yhteisten tavoitteiden asettamista sekä niiden seuranta.
- Hyvinvointialue edistää yhteisen tietopohjan sisällön rakentumista mm. asiakkaiden kokemuksellisen tiedon, THL:n vähimmäistiedon, palvelujen käyttöä kuvaavan tiedon sekä kuntien tuottaman tiedon pohjalta.
- Hyvinvointialueen toiminnan muutoksista käydään vuoropuhelua kuntien kanssa ja niistä viestitään ennakkollisesti kuntiin. Kuntien omia viestintäkanavia hyödynnetään viestinnässä.
- Yhteistyöryhmien rakenne, tavoite ja tarkoitus selkiytetään niin, että se tukee yhteisten tavoitteiden edistämistä ja seuranta.
- Hyvinvointialueen ja kuntien välisiä yhdyspintoja (sivistys ja sote, työllisyyden hoito, maahanmuutto ja kotoutuminen, valmius ja varautuminen) koskevien esille nousseiden asioiden edistämiseen tehdään tarvittava suunnitelma palvelualueilla asiakokonaisuuksista vastaavien kanssa. Etenemistä seurataan yhdessä kuntien kanssa.

Päätös ehdotus	Aluehallitus merkitsee yhteenvedon tiedoksi ja toteaa, että siinä esitettyjä kehittämistoimenpiteitä edistetään yhteistyössä kuntien kanssa.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Liitteet	Syksy 2023 kuntaneuvotteluiden aikataulu Syksyn 2023 lakisääteisten neuvottelujen koonti

Aluehallitus 27.08.2024 § 219

Valmistelija	yhteiskuntasuhteiden päällikkö Anna-Liisa Heiskala, p. 050 312 5276 palvelujohtaja, hyvinvointi ja kumppaanudet Nina Peränen p. 050 594 6783
--------------	---

Selostus asiasta

Yleistä

Keski-Suomen kuntien, Keski-Suomen liiton ja hyvinvointialueen puitesopimuksessa yhteistyörakenteiden ja toimintatapojen periaatteiksi on sovittu, että Keski-Suomen kuntakokous johtaa yhteistyötä sekä tarkastelee sen rakenteita ja toimintatapoja siten, että strategisen tason ja operatiivisen tason yhteistyö on samansuuntaista, pitkäjänteistä ja hallittua. 19.4.2024 pidetyssä kuntakokouksessa käsiteltiin seuraavien hyvinvointialuelain 14§:n mukaisten neuvottelujen toteuttamistapaa. Ehdotuksena oli koko alueen kattava neuvottelu, alueelliset neuvottelut kuntaryhmittäin ja kuntakohtaiset neuvottelut. Kuntakokouksessa käydyn keskustelun pohjalta sovittiin, että seuraavat hyvinvointialuelain 14 §:n mukaiset yhteistyö- ja yhdyspintaneuvottelut valmistellaan pidettäväksi

alueellisina kuntaryhmittäin seuraavan valtuustokauden alussa. Samalla käynnistetään valmistelutyö 31.12.2025 saakka voimassa olevan Keski-Suomen kuntien, Keski-Suomen liiton ja hyvinvointialueen puitesopimuksen yhteistyörakenteiden ja toimintatapojen periaatteiksi päivittämiseksi.

Vuoden 2024 lain sosiaali- ja terveystalvetaista 6 § ja 7 §:n mukaisten hytetu-neuvottelujen valmistelu käynnistettiin loppukeväästä myös alueellisina. Suunnitelmaa hytetu-neuvottelujen toteuttamiseksi esiteltiin järjestöjen ja seurakuntien vaikuttamistoimielimen kokouksessa 6.5.2024 § 18 sekä alueellisessa kuntien hyte-koordinaattoreiden verkostotapaamisessa 16.5.2024. Vuoden 2024 hyte-neuvotteluissa on erityisesti tavoitteena saada järjestöjä osallistumaan kattavammin neuvotteluun.

Nykytila

Hytetu-neuvottelujen kuntaryhmiksi tunnistettiin kuusi kuntaryhmää kuntien keskenään tekemän yhteistyön perusteella. Ehdotukselle kuntaryhmistä saatiin kuntien hyte-koordinaattoreiden hyväksyntä huhti-toukokuussa 2024. Kesäkuun 2024 aikana pidettiin jokaisen kuntaryhmän hyte-koordinaattoreiden kanssa yhteiset suunnittelupalaverit, missä neuvottelujen tarkempaa toteutusta suunniteltiin yhteisesti ja sovittiin neuvottelujen ajankohdat. Myös Keski-Suomen liiton edustaja oli suunnittelupalavereissa mukana. Neuvottelujen asialista tulee olemaan samanlainen kuntaryhmittäin, mutta konkreettinen toteutustapa tulee poikkeamaan toisistaan.

Hytetu-neuvottelujen kuntaryhmän ja ajankohdat ovat seuraavat:

- 26.9.2024 Hankasalmi, Konnevesi, Laukaa, Äänekoski
- 30.10.2024 Joutsa, Luhanja, Toivakka
- 12.11.2024 Jyväskylä, Muurame
- 13.11.2024 Jämsä, Keuruu, Multia, Petäjävesi, Uurainen
- 19.11.2024 Kannonkoski, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Saarijärvi
- 20.11.2024 Kinnula, Pihtipudas, Viitasaari

Hytetu- neuvottelujen suunnittelun yhteydessä on käyty myös keskustelua koko Keski-Suomen kattavan järjestökyselyn toteuttamisesta yhteistyössä kuntien, Keski-Suomen liiton, Keski-Suomen Yhteisöjen Tuen (KYT) sekä hyvinvointialueen kesken. Pohjana keskusteluissa on ollut kokemukset Keski-Suomen Yhteisöjen Tuen vuonna 2023 toteutetusta järjestökyselystä sekä Pohjois-Savossa toteutettu järjestökyselyt. Käytyjen keskustelujen pohjalta on päätetty jatkaa kerran valtuustokaudessa toteutettavan järjestökyselyn toteuttamista niin, että kysely tukisi alueellisen laajan hyvinvointikertomuksen sekä suunnitelman päivittämistä.

Esittelijä	Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan
Päätösehdotus	Aluehallitus merkitsee tiedoksi suunnitelman syksyn 2024 lakisäateisten hyte-neuvotteluiden toteuttamiseksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Valmistelija yhteiskuntasuhteiden päällikkö Anna-Liisa Heiskala, p. 050 312 5276
palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta

Yleistä

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 6§:n ja 7§:n mukaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytiin kuntaryhmittäin 26.9.-20.11.2024 aluehallitukselle 27.8.2024 esitetyn suunnitelman mukaisesti.

Jokaisesta kuntaryhmäkohtaisesta neuvottelusta on laadittu erillinen oma kooste (liite 1). Vuoden 2024 neuvotteluihin osallistui yhteensä 136 järjestö-, yhdistys- tai seurakuntaedustajaa ja 98 kuntaedustajaa. Hyvinvointialueelta n. 10 henkilöä osallistui jokaiseen neuvotteluun. Lisäksi neuvotteluihin osallistui kuntaryhmän kunnissa perhekeskustoiminnassa tai ikääntyneiden kuntouttavassa päivätoiminnassa työskenteleviä hyvinvointialueen työntekijöitä.

Lain mukaan neuvotteluissa tulee keskustella hytetu-työn tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Vuonna 2024 tavoitteet olivat hyvinvointialueen aluevaltuuston linjaamat hytetu-työn painopisteet – mielen hyvinvoinnin, arjen turvallisuuden sekä liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Toimenpiteiksi nostettiin perhekeskustoimintamalli, seniorikeskustoimintamalli ja hyvinvointitarjotin, jotka yhdistävät järjestöjen, seurakuntien, kuntien sekä hyvinvointialueen toimintaa toisiinsa. Lisäksi hyvinvointialue on järjestämisen linjauksissa, palveluverkkopäätöksessä sekä uudistumisohjelmassa nostanut perhekeskustoimintamallin sekä seniorikeskustoimintamallin kehittämisen kohteiksi.

Työpajoissa täydennettiin valtakunnallisia indikaattoreita kokoamalla paikallisesti tunnistettuja ilmiöitä ja samalla tunnistettujen ilmiöiden kautta täydennettiin kuntien ensimmäistä kertaa täyttämiä kuntakortteja (liite 2), joiden avulla on tavoitteena saada kunnissa oleva hytetu-tieto osaksi yhteistä tietopohjaa ja seurantaa. Neuvottelujen työpajoissa keskusteltiin miten yhteistyöllä em. toimintojen kautta voidaan edistää hytetu- tavoitteita.

Kuntakortit liitetään osaksi alueellista hyvinvointikertomusta 2023-2024. Neuvottelujen kautta saatua tietoa tullaan hyödyntämään vuosille 2025-2028 päivitettävässä alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa.

Perhekeskustoimintamallin osalta keskeisimpiä neuvotteluissa esille nousseita asioita olivat mielen hyvinvoinnin haasteet nuorilla kuten yksinäisyys ja ahdistuneisuus, sosiaalisen median vaikutus ja päihteiden sekä nikotiinituotteiden käyttö. Vanhemmuuden tuen tarve korostui myös. Yläkouluikäisen nuorten liikkumisen vähentyminen on huoli koko maakunnassa. Perhekeskusverkostot koetaan tärkeänä ja luo hyvän alusta yhteistyölle. Hyvinvointialueen palvelujen tiivistä kytkeytymistä osaksi perhekeskusta nähtiin tärkeänä.

Seniorikeskustoimintamallin osalta keskeisimpiä neuvotteluissa esille nousseita teemoja olivat etsivä ja löytävä vanhustyö, yksinäisyys sekä palvelujen saavuttaminen. Tukea sähköisten palvelujen käyttöön tarvitaan ja tietoverkkojen katvealueet tulee huomioida. Seniorikeskusmalli tulee avata yhdessä ja tuoda esille verkostotyö, yhteisövaikuttavuus sekä kumppanuudet.

Kokonaisuutena tahtotila yhteistyölle järjestöjen, seurakuntien, kuntien ja hyvinvointialueen väliselle yhteistyölle on vahva ja tunnustetaan, että yhteistyötä tarvitaan. Keskusteluissa nousi esille paljon paikallisia toimintoja ja käytäntöjä mihin toimintaa voidaan kytkeä. Sukupolvien kohtaamisen mahdollistaminen ja perhekeskus- sekä seniorikeskustoimintamallien välinen yhteistyö nähtiin tärkeänä. Paikallisia kohtaamispaikkoja tarvitaan.

Hyvinvointitarjottimeen liittyvä keskustelu painottui käyttöönottoon liittyviin teemoihin. Tarjottimelle koetaan olevan tarvetta mutta tarkempaan keskusteluun päästään vasta kun tarjotin on käytössä ja myös käyttökokemusta saatu. Tarjottimen tietojen ylläpitämisen tekniset vaatimukset sekä työmäärä nähtiin huolen aiheena. Panostaminen ennaltaehkäisevään ja kuntien toimintaa tukeviin ratkaisuihin nähtiin erittäin positiivisena asiana. Kokonaisuutena hyvinvointitarjottimella voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä kun se saadaan toimimaan hyvin. Viestintään ja tiedottamiseen tulee panostaa, jotta ihmiset oppivat käyttämään sitä.

Vaikutusten ennakoarviointi

Erillisellä liitteellä.

Esittelijä

Hyvinvointialuejohtaja Tollet Jan

Päätösehdotus

Aluehallitus merkitsee yhteenvedon tiedoksi ja toteaa, että siinä esitettyjä kehittämistoimenpiteitä edistetään yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa.

Päätös